

Beste natuurvrienden,

eindelijk... eindelijk kunnen we weer die mooie sjaal, die bijzondere muts en die fantastische handschoenen,

die we vorige kerst onder de boom vonden, opdiepen uit onze kast. Ja hoor, de herfst breekt volop los met prachtige kleuren, voorbijtrekkende vogels en vanzelfsprekend grote aantallen paddenstoelen die overal als (jawel) paddenstoelen uit de grond schieten. Het is ook het seizoen bij uitstek waarin we nederig moeten toegeven dat we nog veel moeten leren. Of er ons bij neerleggen dat we nu eenmaal nooit alle soorten kunnen benoemen die we zelfs alleen nog maar in onze directe omgeving kunnen vinden. Die omgeving was op **zaterdag 12 oktober** ons eigenste **Stadsrandbos** waar **21 NVO-ers** (11 AM en 11 PM) samen genoten van het herfstaanbod editie 2024.

Waar vroeger een open vuilnisbelt en een steenbakkerij (met bijhorende kleiwinning) lagen, ligt nu een nog altijd jong bos. De eerste stukken werden halfweg de jaren 90 aangeplant en ontwikkelden zich dus al bijna 30 jaar. Langzaamaan begint zich een

echt bos te vormen met een dikke humuslaag. Vooral die humuslaag is belangrijk voor het bodemleven en ook voor het verschijnen van meer soorten zwammen (en hun paddenstoelen).

De termen zwam en paddenstoel worden losjes door elkaar gebruikt maar betekenen niet hetzelfde. Een zwam bestaat vooral uit schimmeldraden die voedsel verzamelen. Dit deel wordt de zwamvlok of het mycelium genoemd. Het andere deel van een zwam wordt gevormd door de vaak vele vruchtlichamen die verschijnen om de sporen te verspreiden. Die vruchtlichamen worden dan paddenstoelen genoemd.

Hoeveel van die zwammen kun je in het nog jonge bos vinden? Wel, een kleine opzoeking op de site waarnemingen.be leverde maar liefst 72 soorten op. Veel van die soorten zijn op dood hout te vinden, maar langzaamaan verschijnen nu ook soorten die los op de grond groeien. Dit zijn de soorten die verbinding maken met de boomwortels en zo het wood-wide-web vormen. Onderzoek naar de werking van die verbindingen leverde recent veel opzienbarende resultaten en nieuwe inzichten op. Planten blijken met elkaar te communiceren en stoffen uit te wisselen via de schimmeldraden van de zwammen. Ongetwijfeld valt op dat vlak nog veel te ontdekken.

Door het vele stoppen en kijken tijdens een natuurwandeling durft de kou toch wel eens in je lijf kruipen. Dan doet een naspreking met een kom soep of een andere oppepper natuurlijk nog eens zoveel deugd. We zaten daar in ieder geval goed op ons verhoogje.

Natuurwaarnemingen zijn soms erg vluchtig en vervagen meestal weer snel. Gelukkig zorgen onze hoffotografen heel vaak voor mooie foto's. Veel zwammen (en ook wel wat NVO-ers) werden in de mate van het mogelijke knap in beeld gebracht. Op het einde van dit verslag vind je zeven pagina's met een selectie

uit de ingezonden foto's. Met dank aan de beeldmakers Natacha, Sandra, Sonja, Alain en Dirk. Een zeer compleet soortenlijstje werd bijgehouden door Marijke, waarvoor dank.

Ook in de herfst blijven veel plantensoorten nog goed herkenbaar. Zo heeft deze **Gevlekte rupsklaver** op elk deelblaadje een opvallende roodbruine vlek. Aan de vorm van het gele bloemetje kun je merken dat de klaversoorten behoren tot de familie van de vlinderbloemigen. (foto: waarnemingen.be)

Geef toe, ze zien er behoorlijk lekker uit, die pruimpjes van de **Sleedoorn**. In feite klopt dat ook wel maar... ze bevatten veel looistoffen en die zorgen ervoor dat alle enzymen in je speeksel samentrekken. Dat zorgt voor een "bijzondere" gewaarwording in je mond. Het lijkt wel of je lippen aan je tanden plakken en nooit meer zullen loskomen. (foto: waarnemingen.be)

Waar de **Stuurmees** zijn naam vandaan haalt behoeft geen uitleg. Vanaf de herfst kun je ze in grote groepen zien overwippen van boom naar boom. Ze volgen daarbij een vaste route en blijkbaar ook een vast tijdschema. Tijdens het fourageren zitten ze zelden stil dus foto's nemen is moeilijk. (foto: waarnemingen.be)

Elke eendensoort heeft wel één of meerdere kenmerken waaraan je ze ook van ver kunt herkennen. Bij de **Kraakgans** is dat zijn egaal grijze indruk met uitzondering van de achterstevens, die is zwart. De vrouwtjes zijn, zoals bij bijna alle soorten, bruinegevekt. Maar deze jongedame is wel zo vriendelijk om duidelijk haar witte vleugelspiegel te tonen. (foto: antropocene.it)

Tussen de 4 en 5000 soorten zwammen zijn er in onze streken te vinden. Hier en daar kun je wel eens een opvallende soort benoemen maar vaak moet je het ook als "paddenstoel spec." noteren. Bij deze **Bleekgele bundelzwam** merk je ook dat er flink wat variatie in de vorm zit, naargelang de ontwikkelingsfase van het vruchtlichaam. (foto: waarnemingen.be)

Die donkere vlekken met het lichtere centrum zien we vooral op Ridderzuring. Ze worden dan veroorzaakt door de Zuringbladvlek-schimmel (wat een naam zeg). Maar wij vonden de vlekken op Klein hoefblad. Hier is een andere schimmel actief met een nog langere naam: **Klein hoefblad-Beemdgrasroest** (jawadde). Het gebeurt niet veel maar in dit geval is de wetenschappelijke naam *Puccinia poarum* dus korter. (foto: waarnemingen.be)

Het blijven fascinerende waarnemingen, die gallen. Deze schijfjes vind je op eikenbladeren en worden veroorzaakt door eitjes van de **Lensgalwesp**. De naam verwijst naar de vorm maar Flensgal of Pannekoekengal had ook wel gekund. In elke gal leven één of meerdere piepkleine larfjes van de wesp. (f: waarnemingen.be)

De vele soorten gallen zijn relatief gemakkelijk te determineren door hun vorm en hun waardplant. Veel moeilijker is het bij de minerende insecten en mijten. De larven en rupsen van deze soorten leven tussen de bladlagen, in dit geval van Hazelaar. Op de foto zie je de blaasmijn en in de uitsnede ook de kleine, platte rups van de **Hazelaarblaasmot**. (foto: waarnemingen.be)

Wow, wat een superbeest is zo'n **Sijs** zeg. Met wat geluk kun je ze in de natuur vinden op Zwarte els want daar prutsen ze de zaadjes uit de elzenproppen. Helaas is de soort een stuk zeldzamer geworden. Wij kregen er tijdens de wandeling te zien die in een chaotische groep overvlogen. (foto: waarnemingen.be)

Dat de **Gaai** tot de kraaiachtigen behoort is niet zo voor de hand liggend. En dat die groep dan ook nog tot de zangvogels behoort is nog minder bekend. Gaaien verzamelen in de herfst noten, zoals eikels, en leggen daarmee voorraden aan die tot 100 meter van de boom kunnen liggen. Zonder Gaaien zou een eik zich dus minder ver kunnen verspreiden. (f: arboriculture.wordpress.com)

Het valt op dat ObsIdentify een stuk beter is geworden in het herkennen van zwammen. Bij deze toch behoorlijk onopvallende soort kregen we als resultaat: 100% zeker de **Bleke franjehoed**. Enkele jaren terug bleef het heel vaak bij "paddenstoel spec." of bij erg onzekere resultaten. (foto: waarnemingen.be)

Het Stadsrandbos blijft zich beetje per beetje ontwikkelen naar een echt bos en dat merk je ook aan de soorten paddenstoelen die je er kunt vinden. Elk jaar ontdek je weer wat nieuwe soorten en dit jaar was daar deze **Toefige labyrinthzwam** bij. Vooral de onderkant van de hoed is heel bijzonder. (f: waarnemingen.be)

Deze activiteit gemist??? Geen probleem!!!

Er staat al een nieuwe activiteit op het programma want op **zondag 27 oktober** trekken we er een hele dag op uit. 's Morgens richten we onze focus vooral op vogels in de **Blankaart**, wie weet zien we daar wel een zeearend voorbij zeilen. We verorberen onze boterhammen (of ander lekkers) in het bezoekerscentrum en rijden daarna naar **Wijnendalebos** waar we vooral veel paddenstoelen zullen zien. Gewoon genieten van de herfstkleuren kan (en mag) natuurlijk ook.

De infomail i.v.m. deze activiteit valt op maandag 21 oktober in je mailbox.

Een overzichtje van de eerstvolgende activiteiten vind je hieronder.

Vriendelijke groeten en tot binnenkort

Jan Vanhoutte

Wandelingen in de nabije toekomst :

Sinds begin 2017 organiseert **NVO** elke maand 2 natuuractiviteiten.

NVO staat voor **NatuurVerkenners Oostende** en verenigt op een vrijblijvende manier mensen die samen van natuur willen genieten.

De 2^e zondag van elke maand verkennen we een stukje Oostendse natuur. De 4^e zondag van elke maand zoeken we het, carpool-gewijs, wat verderop. Op deze manier bezoeken we, over 3 jaar gespreid, **meer dan 60 verschillende locaties**.

ALLE activiteiten zijn steeds gratis en iedereen is welkom.

Na elke activiteit wordt een verslagje doorgemailed naar alle deelnemers.

Enkele dagen voor de volgende activiteit wordt een klein info-mailtje verstuurd.

Er werd ook een site opgestart waarop alle verslagjes en wat extra info over NVO terug te vinden zijn.

<https://nvosite.com/>

eerstvolgende activiteiten op de NVO-kalender (steeds keuze tussen ochtend- en namiddagwandeling) :

- **zondag 27 oktober** : daguitstap naar de **Blankaart** en het **Wijnendale-bos**
Start : 08u30 op de carpoolparking tegenover het kerkhof / Stuiverstraat 424 / Oostende
- **zondag 10 november** : herfst in het **Maria-Hendrikapark** ('t Bosje dus)
Start : 09u00 en 14u00 op de randparking nabij de oude Velodroom / iependreef / Oostende
- **zondag 24 november** : op zoek naar zwammen in domein **Beisbroek** in Sint-Andries Brugge.
Start : 08u30 en 13u30 op de carpoolparking tegenover het kerkhof / Stuiverstraat 424 / Oostende
- **zondag 08 december** : strandjutten op 't **Klein strand** en vogels kijken in de haven
Start : 09u00 en 14u00 aan de voet van het Zeeliedenmonument / Zeeheldenplein / Oostende
- **NVO houdt een kleine winterpauze tot half januari**
- **Zondag 12 januari** : Spuikomwandeling en jaaroverzicht
deze datum kan nog wijzigen naargelang de beschikbaarheid van het OC De Ballon

Weer of geen weer, er wordt **altijd** op de voorziene plaats en (stipt) op het voorziene uur gestart

Wie deze mails liever niet meer ontvangt kan zich uit de bestemmelingenlijst laten schrappen door een klein mailtje terug te sturen. Je kunt me steeds bereiken via mail op jan.vanhoutte65@gmail.com (ook opmerkingen, vragen, verbeteringen, voorstellen... zijn steeds meer dan welkom via mail)

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : NaGy

Frisse start bij een graadje of 7. Maar al vlug konden we ons opwarmen aan heel wat mooie waarnemingen van zwammen met hun fraaie vormen en hun vaak bizar lange namen. We stelden ter plaatse vast dat ObsIdentify een pak performanter is geworden in het herkennen van paddenstoelen. Dat werd dan ook meteen erg uitgebreid getest.

foto : NaGy

foto : DiNo

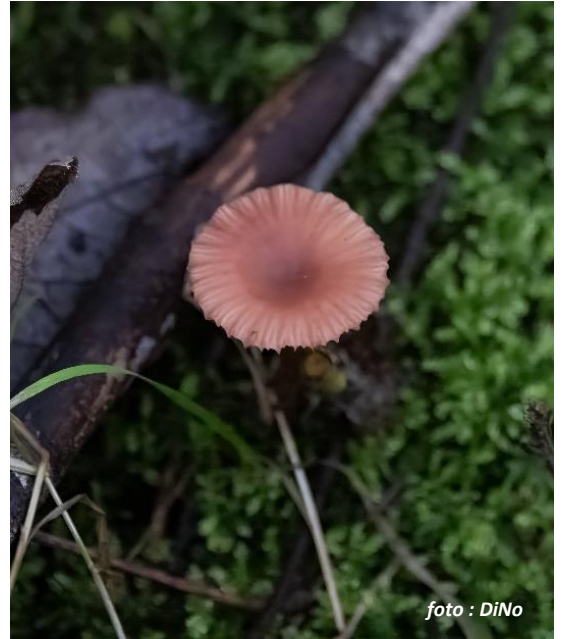

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : SonDe

foto : DiNo

Een pagina vol gezwam, linksboven beginnend:

- Al meteen bij de start vonden we deze **Toefige labyrintzwam**, tja die namen hee...
- Eén van de wellicht honderden vruchtlichamen van de **Gewone fopzwam** die we te zien kregen.
- In de donkere omstandigheden van een herfstige dag in het bos is het niet altijd eenvoudig om scherpe foto's te maken. Maar dit **Gewoon Elfenbankje** is wel nog goed herkenbaar. Of zou het dan toch Paarse korstzwam zijn???
- Laag tegen een boomstam of stronk en met een excentrische steel, de **Zadelzwam**.
- Ook de onderkant van een paddenstoel kan verrassend mooi en bijzonder zijn, zoals bij deze **Oorzwammetjes** (spec.).
- Het verschil tussen Plooirokje en Hazenpootje is niet altijd meteen duidelijk. Maar op dit exemplaar zie je nog de "haartjes" die duidelijk maken dat dit een **Hazenpootje** is.

foto : AlBu

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : AlBu

Het blijft toch altijd een beetje een avontuur, zo'n natuurwandeling. Wat er op je pad zal verschijnen is nooit zeker.... De Gestapelde taljoorzwam en de Sambaballenzwam waren maar een paar van die verrassingen. Om al die namen uit je geheugen op te diepen heb je af en toe een contemplatief momentje nodig (foto rechtsboven). En waar is in godsnaam je machete als je die het hardst nodig hebt (foto midden)?

foto : DiNo

foto : DiNo

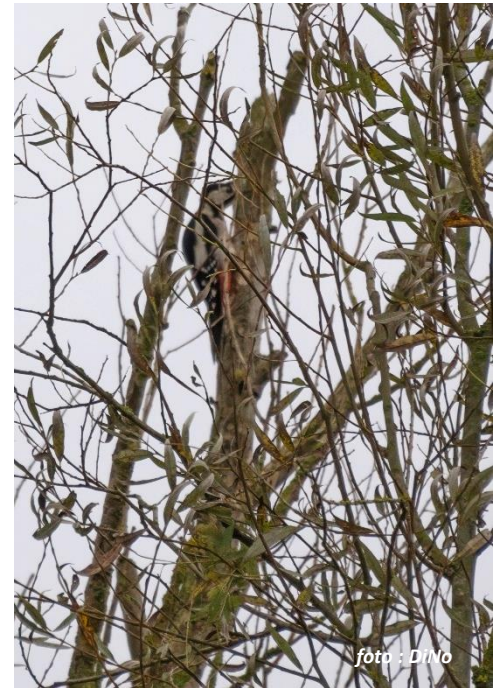

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

Toch ook één pagina gevuld met niet-zwammen, linksboven beginnend en daarna met de klok mee :

- Niet alle planten verkleuren even snel in de herfst maar bij de **Gelderse roos** is het herfststrood al volop te zien.
- Ja, je kunt de vruchten van **Sleedoorn** eten maar.... het plakkende-lippen-syndroom moet je er wel bijnemen.
- Hoog in een boom zat een **Grote bonte specht** druk naar eten te zoeken. Hij trok zich niets aan van die groep NVO-ers.
- Er bestaan heel veel soorten gallen dus niet altijd weten we er meteen de juiste naam op te plakken. Deze gallen op een esdoornblad werden veroorzaakt door de **Esdoornagalwesp**.
- Nee, niet de bessen van de inheemse Rode Kornoelje want die zijn zwart. Dit zijn bessen van de **Canadese kornoelje** die hier ongetwijfeld als zaadje in vogelpoep terecht kwam.
- Het bladgroen van de bladeren wordt in de herfst deels weer naar de stam getrokken voor het volgende groeiseizoen. Dat zie je goed op de bladeren van **Zomereik**.
- In het Stadsrandbos zie je steeds meer uitheemse **Struikkamperfoelie**, het kan ook Buxuskamperfoelie zijn.

foto : SonDe

De geheime (voor mij toch) WhatsApp-groep waar NVO-ers (stiekem)afspraken wie er 's morgens en wie er in de namiddag deelneemt blijft me verbazen. Zoals vaak gebeurt, waren er op beide wandelingen weer krek evenveel NVO-ers aanwezig. Petje af voor jullie planning.

foto : AlBu

foto : DiNo

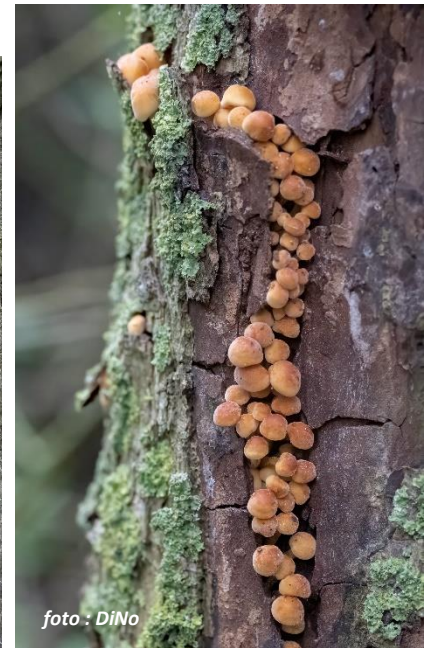

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : AlBu

foto : DiNo

Al die mooie vormen en kleuren in de zwammenwereld maken van de herfst toch mee een topseizoen. Linksboven beginnend en met de klok mee:

- Drie foto's van dezelfde boom die duidelijk doortrokken is met de schimmeldraden van het **Gewoon donsvoetje** (sl).
- Deze **Boomgaardvuurzwam** op Sleedoorn zien we elk jaar weer wat groter worden.
- Piepklein en tussen het mos... één van de Mosklokjes?... of toch een **Mycena** (spec.)?
- Deze **Paarse korstzwam** heeft zich in een vreemde maar mooie vorm gedraaid.

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : NaGy

Het is niet altijd eenvoudig om een geschikte plaats te vinden voor de nabespreking. Ook nu was het weer even wringen maar in de Vlasschaard waren ze zo vriendelijk om zowel 's morgens als 's namiddags wat plaats voor ons vrij te maken, waarvoor dank. Als tegenprestatie hebben we achteraf zelf onze slijkvloer geveegd.